

20. Filozofie klasického období a helénismu

- sokratovské tázání
- Platon a jeho svět idejí
- Aristoteles a jeho učení o látce a formě
- myšlenkové směry helénismu

Sokratovské tázání

- 470 – 399 př. n. l.
- nikdy nese-psal žádný spis
- zájem o mravní pojmy, považuje je za objektivní, platné pro všechny a všude
- tvůrce sokratovské indukce = od jednoduchých otázek se přesouvá k filozofickým, mluvčí vzájemně tříbí své názory, při rozboru jakéhokoli z nich je třeba okomentovat ho vlastními náhledy a je nutno určit co je onen pojem v sobě samém. Komu se to podaří takto poznat pojmy, objeví řád a opustí jej špatnost – podle Sokrata je to cíl lidského života
- daimonion = hlas boží v každém člověku, hlas svědomí
- kritik athénské demokracie – dostal se až před soud, ale politické spory se netrestaly smrtí, takže byl obviněn, že nevěří v bohy, ve které věří město a dostal rozkaz vypít bolehlav – „Kritóne, teď si vzpomínám, že dlužní jsme Asklépiovi kohouta.“

Platon a jeho svět idejí

- 427 – 347 př. n. l.
- Sokratův žák, zapsal většinu jeho výroků
- vlastnil filozofickou školu Akadémia v Athénách
- autor myšlenky o existenci dvou světů – světa idejí (pravých jsoucenců poznatelných pouze racionálně, jimž dává bytí idea dobra) a světa smyslového (který je svérázným způsobem závislý na hmotě a na světě idejí, jež jsou vzorem smyslových věcí, věci jsou nedokonalou napodobeninou ideje), bojuje proti názoru sofistů, že člověk je mírou všech věcí a že neexistují všeobecně platná měřítka
- spis Politeia – Ústava – ideální je aristokracie, otroky nebral v potaz
- éros = cesta k bytí a poznání, láska (fyzický – láska, umělecký, rozumový – duše)

Aristoteles a jeho učení o látce a formě

- 384 – 322 př. n. l.
- Filozof, učitel Alexandra Makedonského
- zabýval se analytikou, zoologií (zvířata mu posílal Alexandr ze svých tažení), metafyzikou, přírodou, antropologií, etikou a politikou
- po Alexandrově smrti odešel do exilu
- systematizoval základy mnoha věd
- spis Poetika – literární spis o správných zásadách tvorby lyriky a epiky
- podstata smyslové věci je v ní samé - především jako jednota látky (možnost něčím být) a formy (duchovního principu, který v látce uskutečňuje možnost něčím být, proces působení formy na látku se nazývá pohyb, prvotním impulsem k pohybu je prvotní hybatel – smysl světa

Myšlenkové směry helénismu

- začíná výboji Alexandra Makedonského, snaha učit člověka mravně, hodnotně a smysluplně žít, orientace na Etiku

Stoikové

- odvozeno od STOÁ POIKILÉ – sloupové síně
- zakladatel Zenón Stoik

- oblastí výzkumu je logika, fyzika, etika
- empirici – vycházejí z životní praxe
- termín TABULA RASA
- materialistický přístup
- život se má žít v souladu s rozumem a přírodou
- zavrhuji afekty, kdo se od nich oprostí, dosáhne blaženého vztahu apatheia a stane se moudrým, k apatheia dojdeme asketickým životem – odepíráním si každodennosti

Epikurejci

- ti, kteří vedou požívačný život (opak askeze)
- zakladatelem Řek Epikuros
- materialistický přístup
- motto: Žij skrytě
- jako zlé vidí to, co je veřejné a společenské, obranou je uzavření se do sebe
- žili v místě Zahrada Epikurova
- vztah k bohům považují za zlo – vede k nerovnosti a končí strachem
- pouze přestaneme-li se bát, dosáhneme blaženosti a rozkoše

Skeptici

- podobní jako sofisté
- empirici
- kulturní únava – spousta směrů, nedůvěra v kulturu – skepse
- tvůrci TROPŮ – důkazů nepoznatelnosti světa a pravdy – svět nelze poznat
- motto: Neznám-li něco, musím se vzdát soudů.

Eklektici

- přijímání a zpracovávání cizích názorů
- římský – výběr z řeckých filozofů, etika a morálka, Cicero – O nejvyšším dobru a zlu
- alexandrijský – slučuje řecké a orientální myšlení (arabské, hebrejské), Filón – alexandrijský žid, přeložil Starý zákon do řečtiny a vyložil ho, spojuje sokratiky a Hebrejce